

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. Grunddagpenningens belopp föreslås bli höjt med två mark. Andringen inverkar även på nivån för dagpenning avvägd enligt förtjänsten, förmånerna i form av utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, arbetsmarknadsstödet och vissa arbetskraftspolitiska stöd. I anslutning till detta förslag om att höja beloppet föreslås det i propositionen att grunddagpenningens och barnförhöjningarnas belopp i fortsättningen skall justeras årligen att motsvara utvecklingen i levnadskostnaderna i stället för att som för närvarande motsvara en väsentlig förändring i lönenivån.

Karenstiderna utan dagpenning samt arbetskyldigheten som följer när någon utan giltigt skäl vägrar ta emot eller lämnar arbete eller utbildning ävensom vid övriga arbetsmarknadsförseelser föreslås bli förlängda. Enligt propositionen förlängs gällande

karenstider på tre veckor till en månad, karenstiderna på sex veckor till två månader och karenstiderna samt arbetskyldigheten omfattande åtta veckor på motsvarande sätt till tre månader.

I propositionen föreslås också vissa preciseringar i den reform gällande utkomstskyddet för arbetslösa som trädde i kraft från början av 1997. Den intjänade semesterersättningen från ett anställningsförhållande som varat kortare tid än en månad skall beaktas i jämkad dagpenning och får inte längre utgöra hinder för en periodiserad utbetalning av dagpenningen. I fråga om grunddagpenningen görs periodiseringen av semesterersättningen på basis av lönen från det senaste arbetsförhållandet. Avsikten är att maximitiden för jämkad dagpenning förblir oförändrad under ytterligare ett år.

Propositionen an knyter till budgetproposition för 1998 och är avsedd att behandlas i anslutning till densamma. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1998.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Justering av grunddagpenningens och barnförhöjningarnas belopp

Enligt 22 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) är grunddagpenningens fulla belopp 118 mark per dag. Enligt 24 § nämnda lag betalas till en mottagare av arbetslöshetsdagpenning som skall försörja barn under 18 år dagpenningen jämte barn-

förhöjning, vilken för ett barn är 24 mark, för två barn sammanlagt 35 mark och för tre eller flera barn sammanlagt 45 mark. Arbetsmarknadsstödet är bundet till ovan nämnda belopp på så sätt att fullt arbetsmarknadsstöd motsvarar grunddagpenningen och som barnförhöjningar betalas 40 procent av beloppet för arbetslöshetsdagpenningens barnförhöjningar.

Grunddagpenningens belopp inverkar också på hur dagpenningen avvägd enligt för-

tjänsten bestäms. Enligt 23 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa består dagpenningen avvägd enligt förtjänsten av en grunddel, som är lika stor som en full grunddagpenning, och en förtjänstdel. Förtjänstdelen utgör 42 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. Då lönen per månad är större än 90 gånger grunddelen, är förtjänstdelen i fråga om den del av dagslönen som överskrider denna gräns 20 procent. På grund av kalkylschemat för uträkning av en dagpenning avvägd enligt förtjänsten höjer inte en höjning av grunddagpenningen dagpenningen avvägd enligt förtjänsten med samma belopp, utan om grunddagpenningen höjs med till exempel två mark så höjs dagpenningen avvägd enligt förtjänsten med i medeltal drygt en mark.

Enligt 25 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall, om landets allmänna lönenivå väsentligt förändras, de belopp som stadgas i 18 § 1 mom. (den jämkade arbetslöshetsdagpenningens skyddade del) samt 22 (grunddagpenningens belopp) och 24 § (barnförhöjningarna) genom förordning justeras i motsvarighet till förändringen i lönenivå. Bestämmelserna i fråga om jämkad dagpenning har ändrats från början av 1997 bland annat så att stadgandet om den skyddade del som avses i 18 § 1 mom. har utgått. Summorna, som nämns i lagens 22 och 24 §, motsvarar den nivå för första kvartalet 1996 som utgör jämförelsepunkt vid justeringen av beloppen.

Beloppen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är bundna till den allmänna förtjänstutvecklingen på så sätt att de skall justeras genom förordning om landets allmänna lönenivå väsentligt ändras. I utkomstskyddet för arbetslösa ingår inte samma slags årligen återkommande indexjustering som till exempel i fråga om pensionerna, utan de belopp som utbetalas i form av utkomstskydd för arbetslösa skall alltid justeras när lönenivå väsentligt ändras. Lagstiftningen angående utkomstskydd för arbetslösa innehåller inga bestämmelser om hur stor förändring i lönenivå som skall betraktas som en väsentlig ändring. Vid riksdagsbehandlingen av lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa togs inte heller ställning till denna fråga. Enligt den tolkning som utgör praxis inom socialförsäkringen räknas en förändring av lönenivå med minst fem procent som väsentlig när det gäller grunddagpenningen.

Lagstiftningen om utkomstskydd för ar-

betslösa preciserar inte heller på vilket sätt en väsentlig förändring i lönenivån skall konstateras. I praktiken har indextalet för löntagarnas förtjänstnivåindex, som Statistikcentralen sammanställer, använts som mätare av lönenivån. Nämnda index mäter hur olika löntagargrupper förtjänst under regelbunden arbetstid utvecklas och beaktar inte särskilda avgifter som sänker löntagarens förtjänstnivå, såsom arbetstagarens arbetspensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgift. En sådan generell minskning av förtjänstnivån som dessa avgifter medför och som förtjänstnivåindexet inte beaktar har tidigare, beskattningseffekten medräknad, uppskattats till cirka hälften av avgifternas belopp. Således har i 3 § lagen om undantag vid justeringen av förmåner inom utkomstskyddet för arbetslösa (1212/1994) den relativa förändringen i lönenivån genom en teknisk justering av förtjänstnivåindexet minskats med 3,0 procentenheter år 1995.

Under de senaste åren har man i stället för den i 25 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnda justeringen, som skall vidtas genom förordning, tillgripit undantagsförfaranden i form av speciallagar, dels av statsfinansiella skäl, dels på grund av att det ovan nämnda förtjänstnivåindexet inte lämpat sig för indexjustering av förmåner inom utkomstskyddet för arbetslösa.

Beloppen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har senast justerats med i medeltal två procent från den genom förordning justerade nivån genom den ovan nämnda lagen om undantag vid justeringen av förmåner inom utkomstskyddet för arbetslösa räknat från den 1 januari 1995. Härvid hade förtjänstnivån stigit med 6,6 procent från poängtalet 251,5 under första kvartalet 1991, som utgjorde grund för föregående justering, till det preliminära poängtalet 268,2 för första kvartalet 1994. Genom lagen om undantagstillämpning av 25 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1060/1995) stadgades det att markbeloppen inte justeras under 1995 och 1996. Sagda lag gällde till utgången av 1996. Genom en samtidigt given lag om ändring av 22 och 24 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1061/1995) fastställdes grunddagpenningens och barnförhöjningarnas belopp enligt den ovan nämnda, 1994 stiftade temporära lagen och beloppen fastställdes att motsvara poängtalerna för det första kvartalet 1995. Genom en lag om undantagstillämpning av 25 § lagen om ut-

komstskydd för arbetslösa (1221/1996) och en lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av 22 och 24 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1222/1996) bestämdes det att det inte görs någon justering av beloppen under 1997 heller och att de i lagen stadgade beloppen nu motsvarar det första kvartalet 1996. Som en följd av dessa lagar har det inte beaktats att förtjänstnivåindexet utvecklats med cirka åtta procent.

Beloppen i 22 och 24 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa motsvarar alltså lönenivån under första kvartalet 1996 då indextalet för det förtjänstnivåindex för löntagare, som Statistikcentralen sammanställer och som ligger som grund för justeringsförfarandet, enligt preliminära uppgifter uppgick till 291,6 (1980 = 100). Första kvartalet 1997 uppgår indextalet för förtjänstnivåindexet till 299,3 (förhandsuppgift). Jämfört med poängtalet för det första kvartalet 1996 har förtjänstnivån stigit med 2,64 procent.

1.2. Karenstider

Allmänt

Om den arbetssökande inte visar något intresse för arbete på arbetsmarknaden är följden en viss tid under vilken han inte har rätt till dagpenning. Om detta upprepas kan den arbetslösa åläggas arbetskyldighet. Karenstidens längd är tre, sex eller åtta veckor beroende på fallet. Arbetskyldigheten omfattar åtta veckor. Påföljderna är i stort sett lika inom systemen för utkomstskydd för arbetslösa och arbetsmarknadsstöd.

Tre veckors karenstid

En tre veckors karenstid följer när den arbetssökande utan giltigt skäl vägrat att ta emot ett arbete, genom sitt eget förfarande varit orsak till att ett arbetsavtal inte kommit till stånd, lämnat sitt arbete eller själv varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, ifall arbetet skulle ha varit högst fem dagar.

Sex veckors karenstid

En sex veckors karenstid följer när den arbetssökande utan giltigt skäl vägrat att ta emot ett arbete som skulle ha varit mer än fem dagar, genom sitt eget förfarande varit orsak till att ett arbetsavtal inte kommit till

stånd, vägrat att delta i eller avbrutit utbildning eller själv varit orsak till att han blivit avstängd från utbildningen.

Sex veckors karenstid följer även då, när den arbetssökande upprepade gånger har vägrat att delta i åtgärder som arbetskraftsmyndigheterna erbjudit i syfte att utreda hans arbetsförmåga eller arbetscondition eller andra åtgärder som måste anses skäliga eller ifall den arbetssökande under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid arbetskraftsbyrån har stått mindre än sex veckor till arbetsmarknadens förfogande utan godtagbart skäl.

Åtta veckors karenstid

En åtta veckors karenstid följer när den arbetssökande utan giltigt skäl har lämnat ett arbete som har varat i mer än fem dagar eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet har upphört.

Åtta veckors arbetskyldighet

Om en person upprepade gånger utan giltigt skäl vägrar att ta emot arbete eller utbildning som arbetskraftsmyndigheterna anvisat, eller om man av hans förfarande på motsvarande sätt kan dra slutsatsen att han inte vill ta emot ett arbete som kan anses lämpa sig för honom eller delta i för honom lämplig utbildning, har han inte rätt till förmån i form av utkomstskydd för arbetslösa förrän han har varit i arbete eller deltagit i av arbetskraftsmyndigheterna anvisad utbildning i åtta veckor.

1.3. Periodisering av semesterersättningen och maximitid för den jämkade dagpenningen

Enligt 5 § 1 mom. 15 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa är en person inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning för den tid på vilken semesterersättning, som betalas när arbetsförhållandet upphör eller senare, kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön.

I fråga om jämkad dagpenning iakttas en särskild tid, för vilken penningen maximalt betalas. Den betalas till ett belopp som motsvarar högst 150 fulla arbetslöshetsdagpenningar och för minst 18 månader. Jämkad dagpenning betalas emellertid inte för en

längre tid än 24 månader, även om maximibeloppet för 150 dagar ännu inte är fullt. Maximitiden skall räknas från början ifall personen har arbetat utan avbrott under minst sex månaders tid i ett arbete, där arbetstidens längd är den maximiarbetstid som normalt tillämpas på heltidsanställd arbetstagare inom branschen. Som en följd av temporära lagändringar har maximibeloppen inte stigit sedan 1.7.1994. Gällande ändring av 19 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa (666/1996) är i kraft till utgången av 1997.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Höjningar av beloppen

Regeringsprogrammet samt tilläggsprotokollet till programmet, beslutet 16.8.1995 om extra inbesparingar under åren 1997—1999 samt resultatet från regeringens förhandlingar 25.4.1996 innehåller beslut om att beloppen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall lämnas ojusterade. Beslutet 16.8.1996 om extra inbesparingar förutsatte att indexjusteringarna slopas för åren 1997 och 1998. I anslutning till reformen om utkomstskydd för arbetslösa skall man enligt förhandlingsresultatet från 25.4.1996 avstå från lagstadgade indexjusteringar som skulle gälla utkomstskyddet för arbetslösa och förmåner som hör samman med detta även under 1999. Enligt förhandlingsresultatet ersätts höjningen i förtjänstnivån under åren 1995—1999 inte heller senare.

Vid behandlingen av regeringens proposition till riksdagen om att inte företa någon indexjustering av utkomstskyddet för arbetslösa för 1997 (RP 88/1996 rd) framhåller riksdagens grundlagsutskott i sitt utlåtande (GrUU 34/1996 rd) till social- och hälsovårdsutskottet att eftersläpningen i dagpenningen enligt utkomstskyddet för arbetslösa och i arbetsmarknadsstödet i förhållande till utvecklingen av levnadskostnaderna kan göra det problematiskt att fullfölja denna grundläggande rättighet. Grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa svarar på månadsnivå mot full folkpension, men om beskattningseffekten beaktas är den redan 1996 omkring 500 mark mindre. Social- och hälsovårdsministeriet utförde våren 1997 på uppmaning av social- och hälsovårdsutskottet en utredning på basis av fak-

tiska uppgifter om de förmåner som utbetalas i sociala risksituationer som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen i syfte att trygga en grundläggande utkomst, om förmånernas reella nivå samt om i vilken omfattning personerna måste ty sig till utkomststöd vid sidan av att dessa stöd utnyttjades.

Vid behandlingen av statsrådets redogörelse om den sociala tryggheten förutsatte social- och hälsovårdsutskottet i sitt betänkande (ShUB 7/1997 rd) att regeringen vidtar åtgärder för att höja nivån för grunddagpenningen för arbetslösa så att arbetslösa som lever på grunddagpenning behöver ty sig till utkomststöd bara i undantagsfall. Riksdagen godkände ett uttalande med anledning av redogörelsen enligt betänkandet.

Utgående från det som anförts ovan samt med hänvisning till den utförda utredningen föreslås en höjning av beloppet för grunddagpenning i lagen om utkomstskydd för arbetslösa med två mark från början av 1998. Höjningen av beloppet inverkar även på hur nivån för dagpenning avvägd enligt förtjänsten bestäms. Här inverkar även den ändring av grunderna för hur dagpenning avvägd enligt förtjänsten bestäms, som föreslås i en separat regeringsproposition. Enligt denna ändring skall från de arbetsinkomster som ligger till grund för dagpenningen avdras den del som motsvarar pensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgifterna, dvs. 6 procent i stället för 4,5 procent för närvarande.

När pensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgifterna räknas som en andel motsvarande 6 procent i grunderna för dagpenningen, betyder det i praktiken att beloppet för arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten stiger med 2 mark vid en månadsinkomst på 1 000—2 000 mark, om man dessutom beaktar den förhöjning av dagpenningens nivå som företas år 1998. Dagpenningen minskar vid en månadsinkomst på 4 000—11 000 mark med 0,01—2,06 mark och ökar vid en månadsinkomst på 12 000—21 000 mark med 1,33—0,07 mark. När inkomsten per månad uppgår till 22 000—50 000 mark minskar dagpenningen avvägd enligt förtjänsten med 0,07—3,97 mark per dag.

Systemet med indexjusteringar föreslås samtidigt bli ändrat. Ändringarna av beloppen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har i lagens 25 § bundits vid en väsentlig förändring av den allmänna lönenivån i lan-

det. Förtjänstnivåindexet, som använts som jämförelsepunkt, mäter förvärvsarbetandes förtjänstnivå och hur förtjänsten från ett arbete med regelbunden arbetstid utvecklas. När det i fråga om grunddagpenningen inom utkomstskyddet för arbetslösa och i synnerhet i fråga om det till grunddagpenningen kopplade arbetsmarknadsstödet gäller en förmån på miniminivå i syfte att trygga utkomsten i sådana sociala risksituationer som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen, är det av behovet påkallat och ändamålsenligt att i fortsättningen binda förhöjningarna av förmånerna vid ändringar i levnadskostnadernas prisnivå i likhet med folkpensionsindexet. Justeringsgrund och -tidpunkt skall enligt förslaget vara desamma som för folkpensioner. Beloppen skall således justeras årligen räknat från årets början och med avrundning neråt till fulla mark. Den första indexjusteringen görs från början av 1999, varvid justeringens belopp för grunddagpenningens och det fulla arbetsmarknadsstödet vidkommande blir mellan en och två mark beroende på hur snabbt inflationen avancerar.

2.2. Karenstider

Genom att sådana personer, som genom eget förfarande har varit orsak till sin arbetslöshet, mister rätten till dagpenning för viss tid försöker man styra deras handlande. Avsikten är att styra den arbetssökande till att ta emot arbete och den som arbetar att hållas kvar på arbetsmarknaden. Effekten av denna styrning beror på karenstidernas längd, med andra ord på hur omfattande den ekonomiska påföljden blir av ett inkorrekt förfarande.

Vid en internationell jämförelse är de gällande karenstiderna vid arbetslöshet man själv varit orsak till relativt kortvariga. Till exempel inom systemet med inkomsttrygghet för arbetslösa i Sverige motsvarar karenstiderna beroende på vads slags inkorrekt förfarande som avses och arbetsförhållandets längd tio till 60 dagar med dagpenning.

Med hjälp av de ändringar som från början av detta år företagits och även nu föreslås, strävar man att i systemet med utkomstskydd för arbetslösa stärka försäkringsprincipen i fråga om karenstiderna. Med detta avses förhållandet mellan utfört arbete och det socialskydd som man erhåller genom att arbeta. Inom försäkringsverksamheten, socialförsäkringen medräknad, tilläm-

pas principen att en person som själv förorsakat eller medverkat till försäkringsfallet förvägras ersättning eller betalas reducerad ersättning. Karenstiderna utan ersättning anknyter till att införa denna princip. Genom att förlänga karenstiderna försöker man minska antalet situationer där personen själv är orsak till försäkringsfallet, dvs. sin arbetslöshet.

Som motvikt till det övergripande systemet med utkomstskydd för arbetslösa och förmånerna som utbetalas under en relativt lång tid utgör de påföljder som kontrollsystemet och ett eventuellt inkorrekt förfarande på arbetsmarknaden föranleder ett betydande element.

Enligt propositionen skall karenstiderna om en arbetssökande vägrar ta emot ett arbete samt vid övriga arbetsmarknadsförseelser förlängas så att de gällande karenstiderna på tre veckor förlängs till en månad, karenstiderna på sex veckor förlängs till två månader och karenstiderna på åtta veckor samt arbetsskyldigheten till tre månader.

När det gäller att förlänga karenstiderna utan dagpenning och arbetsskyldigheten i fråga om arbetsmarknadsstöd, ingår förslaget i en separat regeringsproposition som avlättes om att reformera systemet för arbetskraftspolitik.

2.3. Periodisering av semesterersättningen och längden av perioden för jämkad dagpenning

Bestämmelsen om periodisering av semesterersättningen har varit i kraft från början av 1997. I praktiken har det visat sig besvärligt att periodisera semesterersättningen för arbetsförhållanden på heltid som varat kortare tid än en månad på det sätt som bestämmelsen förutsätter. Å ena sidan beaktas 50 procent av inkomsterna från tillfälliga arbetsförhållanden som varat kortare än en månad i den jämkade dagpenningen. Å andra sidan leder det att semesterersättningarna beaktas i den jämkade dagpenningen i praktiken till så gott som samma slutresultat på basis av bestämmelserna om avrundning som om de skulle periodiseras separat. En periodisering av semesterersättningen utgående från den stabiliserade lönen har också varit besvärlig när det gäller grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet. De som mottar arbetsmarknadsstöd har ingen stabiliserad lön att grunda periodiseringen på. När

det gäller grunddagpenningen behöver man kontrollera den stabiliserade lönen för den tid som uppfyller arbetsvillkoret endast för att möjliggöra en periodisering av semesterlönen. Förfaringssättet är inte ändamålsenligt och den arbetsmängd det medför står inte i relation till sakens betydelse.

För att förenkla verkställandet föreslås det att semesterersättningar, som betalas när arbetsförhållanden som varat kortare tid än en månad upphör, inte längre skall betraktas som sådan inkomst som kan periodiseras enligt 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen. Där emot skall semesterersättningen beaktas i den jämkade dagpenningen enligt vad som stadgas i 18 §. För grunddagpenningens vidkommande skall semesterersättningen enligt propositionen beaktas för arbetsförhållanden som varat över en månad på så sätt att periodiseringen räknas på basis av lönen från det senaste arbetsförhållandet.

Maximibeloppen för jämkad dagpenning har inte längre stigit sedan 1.7.1994. En temporär lagändring angående detta gäller till utgången av 1997. De beräkningsgrunder för jämkad dagpenning som varit i kraft sedan början av 1997 har medfört att tillfälligt eller deltidsarbete under arbetslöshetstiden har blivit mera lönsamt jämfört med dagpenningen för den som är helt arbetslös. En höjning av ersättningens nivå kan också bli en tröskel för att söka sig till heltidsarbete.

Syftet med bestämmelsen om maximitid för jämkad dagpenning är att förhindra en situation, där den jämkade dagpenningen skulle fungera som en permanent lönesubvention i ett fortlöpande deltidsarbete. Enligt den reform av utkomstskyddet för arbetslösa, som trädde i kraft från årets början, bestäms dock den lön som ligger som grund för arbetslöshetsdagpenningen alltid på basis av den senaste stabiliserade lönenivån. För den som kontinuerligt arbetar i deltidsarbete eller i arbete med ofullständig arbetstid - till exempel arbetsförhållanden kortare än en månad - bestäms dagpenningens nivå i praktiken med 10 månaders intervaller utgående från detta deltidsarbete. Dagpenningen kan sjunka med högst en femtedel från det belopp som tidigare utbetalats. Denna grund för att fastställa dagpenningen kan i praktiken få samma återverkan på arbetsmarknaden som bestämmelsen om maximitiden för jämkad dagpenning. Uppgifter från uppföljningen om vilka effekter den haft finns tillgängliga först i nästa år. Därför är det ända-

målsenligt att fortsättningsvis fram till utgången av 1998 iakta det temporära arrangementet, enligt vilket maximibeloppen för jämkad dagpenning inte ökar.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Effekten av en två marks förhöjning av grunddagpenningen på utgifterna för förmåner som omfattas av utkomstskyddet för arbetslösa utgör cirka 130 miljoner mark. Av dessa uppskattas statsandelen uppgå till 70 miljoner mark, arbetsgivarnas andel till 55 miljoner mark och arbetslöshetskassornas andel till 5 miljoner mark.

Utgifterna för förmåner som omfattas av utkomstskyddet för arbetslösa påverkas emellertid också av den ändring av grunderna för att bestämma den enligt förtjänsten avvägda dagpenningens belopp, som föreslås i en separat regeringsproposition. Enligt denna ändring avdras från de förvärvsinkomster som ligger som grund för dagpenningen en 6 procents andel motsvarande pensions- och arbetslöshetsförsäkringsavgiften i stället för 4,5 procent som gäller för närvarande. Statsandelen till utgifterna för utkomstskyddet beräknas minska med anledning av avdraget med totalt 215 miljoner mark. Effekten av det höjda avdraget höjer utgifterna för förmåner inom utkomstskyddet med cirka 87 miljoner mark, varav statsandelen utgör cirka 45 miljoner mark och arbetsgivarnas andel 36 miljoner mark.

Höjningen med två mark leder till att utgifterna för grunddagpenningen ökar med cirka 20 miljoner mark och utgifterna för arbetsmarknadsstöd med cirka 80 miljoner mark. I fråga om statsandelarna för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning medför höjningen en ökning av utgifterna med 8 miljoner mark.

Man beräknar att det årligen meddelas drygt 40 000 beslut om karenstider och arbetsskyldighet på grund av vägran att ta emot arbete och övriga arbetsmarknadsförseelser. 1995 meddelades totalt 42 711 beslut om karenstider och arbetsskyldighet som vann laga kraft. Av dessa gällde drygt 15 000 utkomstskyddet och drygt 27 000 helt statsfinansierade förmåner som Folkpensionsanstalten betalar. Av karenstiderna gällde 500 tre veckor, knappt 25 000 sex veckor och drygt 16 500 åtta veckor. Dessutom meddelades med anledning av upprepad väg-

ran att ta emot arbete knappt 1 000 beslut om åtta veckors arbetskyldighet.

En förlängning av karenstiderna beräknas minska utgifterna för förmåner i form av arbetslöshetsdagpenning med sammanlagt 18 miljoner mark. För utkomstskyddets vidkommande minskar utgifterna som dessa förmåner föranleder med cirka 15,5 miljoner mark, varav statsandelen utgör 8 miljoner och arbetsgivarnas andel 7 miljoner mark. Utgifterna för grunddagpenningen beräknas minska med 3 miljoner mark.

En höjning av grunddagpenningens belopp medför besparingar i utgifterna för utkomststöd med cirka 33 miljoner mark. En förlängning av karenstiderna utan dagpenning ökar för grunddagpenningens och den enligt förtjänsten avvägda dagpenningens vidkommande utgifterna för utkomststöd med cirka 10 miljoner mark.

De övriga föreslagna ändringarna har inga nämnvärda ekonomiska verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Det avsnitt av propositionen som gäller karenstider har beretts i samarbete mellan ar-

betsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. Vid beredningen av propositionen har representanter för de centrala arbetsmarknadsorganisationerna samt representanter för instanser som verkställer utkomstskyddet för arbetslösa, Folkpensionsanstalten och systemet med arbetslöshetskassor, hörts i saken.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den.

Propositionen har även beröringspunkter med följande regeringspropositioner som ansluter sig till budgetpropositionen: Propositionen om undantagstillämpning av 31 § lagen om rehabiliteringspenning samt om beaktande av arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift i dagpenningarna (nivån för dagpenning avväggt enligt förtjänsten), propositionen om en reform av det arbetskraftspolitiska systemet (karenstider utan dagpenning) samt propositionen med förslag till lag om utkomststöd (justering av grunddagpenningens belopp).

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1.1. Lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

5 §. *Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning.* Paragrafens 1 mom. 15 punkt föreslås bli ändrad så, att den semesterersättning som betalas när arbetsförhållandet upphör, periodiseras endast ifall det varit fråga om ett arbetsförhållande som varat utan avbrott i minst en månad. Semesterersättning, som betalats när arbetsförhållanden som varat kortare tid än en månad upphört, beaktas enligt bestämmelserna i lagens 5 kap. i form av jämkad dagpenning. Dessutom föreslås det att när det gäller person som ansöker om grunddagpenning skall periodiseringen göras utgående från den lön

som erhållits på basis av det senaste arbetsförhållandet. Det är inte ändamålsenligt att utreda den stabiliserade lörens belopp i fråga om mottagare av grunddagpenning endast i syfte att periodisera semesterersättningen, eftersom det medför alltför mycket arbete i proportion till sakens betydelse.

7, 8 och 11 §. *Skyldighet att ta emot arbete. Skyldighet att delta i utbildning. Upprepad vägran att ta emot arbete eller att delta i utbildning.* De karenstider som följer vid vägran att ta emot arbete eller övriga arbetsmarknadsförelser, som påvisar att den arbetssökande inte är villig att ta emot arbete eller delta i utbildning, föreslås bli förlängda.

Karenstiden som följer vid vägran att ta emot arbete föreslås bli förlängd från sex veckor till två månader. Om det anvisade arbetet skulle ha varat i minst fem dagar

förlängs karenstiden från tre veckor för närvarande till en månad. På motsvarande sätt förlängs karenstiden från sex veckor till två månader när den arbetssökande utan giltigt skäl vägrar delta i eller avbryter utbildning och genom sitt eget förfarande varit orsak till att han blivit avstängd från utbildningen.

En person, som upprepade gånger utan giltig orsak har vägrat att ta emot sådant arbete som avses i 7 § eller delta i utbildning som avses i 8 § eller genom motsvarande förfarande har påvisat att han inte vill ta emot arbete, har inte rätt till arbetslöshetsdagpenning förrän han varit i arbete eller deltagit i utbildning enligt 8 § i åtta veckor. Villkoret som stadgats i lagens 11 § föreslås bli förlängt till tre månader.

9 §. Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall. I paragrafens 1 mom. ingår bestämmelser om karenstider, bland annat i situationer där personen utan giltig orsak har lämnat sitt arbete eller själv varit orsak till att arbetsförhållandet upphört eller genom sitt eget förfarande förorsakat att ett arbetsavtal inte kommit till stånd. De i lagrummet nämnda karenstiderna omfattande tre veckor föreslås bli förlängda till en månad, karenstiderna omfattande sex veckor till två månader och karenstiderna omfattande åtta veckor på motsvarande sätt till tre månader.

En person, som upprepade gånger vägrar att delta i åtgärder som Arbetskraftsmyndigheterna erbjuder i syfte att utreda arbetsför mågan eller arbetskonditionen eller andra åtgärder som måste anses skäliga och som främjar sysselsättningen, eller vägrar lämna sådana utredningar som avses i lagen om arbetsförmedling (246/1959), har inte rätt till arbetslöshetsdagpenning under sex veckor. Karenstiden föreslås bli förlängd till två månader.

I paragrafens 4 mom. ingår bestämmelser om påföljderna vid frånvaro från arbetsmarknaden. Den sex veckors karenstid som följer, när en person utan godtagbart skäl har varit borta från arbetsmarknaden, föreslås bli förlängd från sex veckor till två månader.

19 §. Längden av perioden för den jämkade dagpenningen. Till paragrafen fogas ytterligare ett nytt temporärt 7 mom., enligt vilket i maximitiden för jämkad dagpenning inte skall inräknas jämkade dagpenningar som utbetalats under tiden år 1998.

22 §. Grunddagpenningens belopp. Grunddagpenningen föreslås bli höjd med två

mark per dag, dvs. till 120 mark. På grund av kalkylschemat för dagpenning avvägd enligt förtjänsten har en förhöjning av grunddagpenningen belopp återverkan även på utkomstskyddet.

25 §. Förhöjning av förmånerna. Grunddagpenningen justeras i fortsättningen enligt förändringarna i levnadskostnaderna. Justeringsgrunden och -tidpunkten är densamma som för folkpensionen, vars indexbundna karaktär bestäms i lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna (348/1956). Folkpensionsindexet följer utvecklingen i levnadskostnadsindexet på så sätt att indextalet ändras räknat från början av januari varje år. Justeringarna företas på basis av utvecklingen i levnadskostnadsindex som räknats från oktober till oktober.

29 §. Rätt att erhålla vissa uppgifter. Här föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 6 mom., enligt vilket Folkpensionsanstalten skall meddela den berörda arbetslöshetskassan, ifall mottagare av dagpenning avvägd enligt förtjänsten eller dennas make beviljas stöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/96). Det föreslagna tillägget är behövligt för att man skall kunna verkställa en samordning av dagpenningen avvägd enligt förtjänsten och stödet för hemvård av barn.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

Ändringarna som gäller förlängning av karenstiderna och arbets- eller utbildnings skyldigheten tillämpas, ifall ett förfarande som leder till dessa, såsom till exempel vägran att ta emot arbete utan giltigt skäl, sker efter att lagen trätt i kraft.

I ikraftträdelsebestämmelsen konstateras också enligt vilket folkpensionsindex beloppen i lagens 22 och 24 § fastställs. Propositionen utgår ifrån att som index skall betraktas det indextal för folkpensionsindex, enligt vilket storleken av folkpensionerna räknas ut i januari 1998, dvs. poängtalet för oktober 1997. På basis av det ovan anförda skall beloppen första gången justeras enligt folkpensionsindex i början av år 1999, varvid indexets utveckling från oktober 1997 till oktober 1998 skall ligga som grund för justeringen.

3. Lagstiftningsordning

Frågan om lagstiftningsordningen vid ändringar som har samband med indexjusteringar har i flera repriser varit uppe för behandling i grundlagsutskottet, främst i belysning av de tidigare stadgandena om att lämna lagförslag vilande. Härvid har det varit av avgörande betydelse huruvida de föreslagna ändringarna innebär att det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet försvagas så, att det varit möjligt att enligt då gällande 66 § 7 mom. riksdagsordning lämna förslaget vilande. Sedan reformen om de grundläggande fri- och rättigheterna trätt i kraft måste å ena sidan den miniminivå för det grundläggande utkomstskyddet, som är föremål för reglering, uppskattas samt en bedömning företas utifrån om förslagen leder till en försämrad dimensionering av det grundläggande utkomstskydd som avses i 15 a § 1 mom. regeringsformen (GrUU 34/1996 rd). Å andra sidan är det också fråga om huruvida ändringarna innebär ett sådant ingrepp i vars och ens rätt enligt 15 a § 2 mom. regeringsformen att få sin grundläggande utkomst tryggad att förslaget bör behandlas i grundlagsordning.

När det gäller lagstiftningsordningen är 2 mom. i 15 a § regeringsformen av central betydelse. I den detaljerade motiveringen till regeringens proposition om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) konstateras i fråga om denna bestämmelse att begreppet grundläggande utkomst i sig inte är beroende av gällande sociallagstiftning. Bestämmelsen har således inte avsett att trygga enskilda förmåner eller bevara nivån på förmåner som regleras genom vanliga lagar. Vid en bedömning av huruvida det grundläggande utkomsten räcker till, har det enligt motiveringen till regeringens proposition varit av betydelse huruvida en person enligt en helhetsbedömning av de lagstadgade systemen för utkomstskyddet och hans situation i övrigt, till exempel familjeförhållandena, har förutsättningar för att erhålla sin utkomst oberoende av att de normala utkomstmöjligheterna har försvagats på grund av en sådan omständighet som nämns i bestämmelsen till exempel arbetslösheten. Sådana ändringar av lagstiftningen, som innebär ett väsentligt ingrepp i det skydd för den grundläggande utkomsten som tryggas på ovan nämnt sätt, uppfyller således inte förutsättningarna i 15 a § 2 mom. regerings-

formen. Det har inte betraktats som ett sådant väsentligt ingrepp om man endast låter bli att åtgärda eller senarelägger justeringsströskeln för en indexjustering enligt tidigare praxis.

Grundlagsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet har i sina betänkanden framhållit att det orsaksbaserade grundläggande utkomstskyddet utgör en självständig förmån i förhållande till den minimiförmån som avses i 15 a § 1 mom. regeringsformen. Sålunda skall till exempel dimensioneringen av det grundläggande utkomstskyddet vara så tillräcklig att systemet med ett grundläggande utkomstskydd inte kan bygga på sådan oundgänglig utkomst som avses i 1 mom. och som inom ramen för gällande system med utkomstskydd i första hand lämnas i form av utkomststöd. I fortsättningen kommer det sålunda att ha betydelse hur beloppen för arbetsmarknads- och utkomststöd samt det ömsesidiga förhållandet mellan dessa belopp utvecklar sig.

Bestämmelserna i 12 § regeringsformen om att vars och ens egendom är tryggad kan ha betydelse när det gäller en indexutveckling som skett men lämnas obeaktad. Genom tidigare lagändringar har en utveckling på cirka åtta procent i indexet för förtjänstnivån de facto lämnats obeaktad. Som den egendom regeringsformen skyddar har grundlagsutskottet dock tidigare betraktat sociala bidrag och övriga förpliktelser från det allmännas sida endast i det fall att de förfallit till betalning.

I propositionen föreslås en förhöjning av grunddagpenningens belopp med två mark. Samtidigt föreslås det att man vid justeringen övergår till ett regleringsförfarande motsvarande en central förmån inom det grundläggande utkomstskyddet, dvs. folkpensionen. En justering av grunddagpenningen och det till denna anslutna arbetsmarknadsstödet i förhållande till hur prisändringarna i levnadskostnaderna utvecklas, är när det gäller förmåner som verkställer det grundläggande utkomstskyddet ett ändamålsenligare förfaringssätt än det gällande systemet som följer utvecklingen av förtjänstnivån.

Beloppen i lagen motsvarar nivån för första kvartalet 1996. I det nu föreslagna indexjusteringsförfarandet beaktas utvecklingen i levnadskostnaderna under åren 1996 och 1997. Preliminära uppgifter för folkpensionsindexet fjärde kvartalet 1995 och fjärde kvartalet 1997 förutspår en ändring i indexet

på cirka 1,9 procent. Det föreslagna justeringsförfarandet utesluter inte möjligheten att företa en separat höjning av beloppen, ifall denna kan motiveras tillräckligt med det statsfinansiella läget och inkomstutvecklingen på annat håll. Regeringen framhåller att en justering av grunddagpenningens belopp med två mark i stället för att följa utvecklingen av inkomstnivån efter första kvartalet 1996 samt att en övergång till att i fortsättningen justera beloppen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i förhållande till hur levnadskostnaderna ökat inte utgör sådant väsentligt ingrepp i det grundläggande utkomstskyddet för arbetslösa som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen så att det skulle förutsätta att lagförslagen behandlas i kvalificerad lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock vara viktigt att inbegära grundlagsutskottets utlåtande i ärendet.

I propositionen föreslås också att karenstiderna utan dagpenning och arbetsskyldigheten, som följer vid vägran att ta emot arbete och vid ett förfarande som visar att den arbetssökande inte är villig att arbeta, skall förlängas. Jämfört med gällande karenstider innebär inte en förlängning av tiden utan dagpenning något nytt arrangemang. Enligt ikraftträdelsebestämmelsen kommer förlängningen att gälla endast sådana personer, för vilka ett förfarande som leder till på följd sker när lagen trätt i kraft. Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis tagit ställning till förslag om att förlänga karenstiderna utan dagpenning. I det tidigare nämnda utlåtandet

om regeringens proposition nr 359/1992 rd påpekade utskottet att en förlängning av karenstiden då en person lämnar sitt arbete och av väntetiden för grunddagpenning då en person första gången kommer ut på arbetsmarknaden harmoniserade med den då gällande 6 § 2 mom. regeringsformen. Vidare har utskottet i sitt utlåtande om arbetsmarknadsstöd (GrUU 17/1995 rd) ansett att en förlängning av väntetiden från tre till fem månader kan genomföras genom en vanlig lag utan hinder av 15 a § 2 mom. regeringsformen. Den nu föreslagna förlängningen av karenstiderna leder till en maximalt drygt en månad längre tid utan dagpenning. I anslutning till detta är det skäl att beakta att grunden för väntetiden inom systemet med arbetsmarknadsstöd är att personen saknar yrkesutbildning, däremot inte hans beteende på arbetsmarknaden. De påföljder som avses i propositionen föranleds av personens eget förfarande som visar att han är ovillig att arbeta. De föreslagna ändringarna skall gälla förmåner under tiden efter att lagen trätt i kraft. Förslaget om att förlänga karenstiderna innebär inte ett sådant väsentligt ingrepp i den skyddade delen av den grundläggande utkomsten vid arbetslöshet som tryggas i 15 a § 2 mom. regeringsformen att lagförslaget måste behandlas i kvalificerad lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) 5 § 1 mom. 15 punkten, 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 och 4 mom., 11 §, 22 § 1 mom. och 25 §,

dess lagrum sådana de lyder, 5 § 1 mom. 15 punkten i lag 666/1996, 7 § 1 mom., 9 § 1 mom. och 11 § i lag 98/1990, 8 § 1 mom. i lag 665/1993, 9 § 4 mom. och 25 § i lag 1317/1994 samt 22 § 1 mom. i lag 1061/1995 och

fogas till 19 §, sådan den lyder i lag 1537/1993, temporärt ett nytt 7 mom. och till 29 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 98/1990 samt i lagar 1716/1991, 554/1993 och 833/1996, ett nytt 6 mom. som följer:

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

-----
15) för den tid som han har rätt till semesterlön eller för den tid på vilken semesterersättning som betalas när ett arbetsförhållande på minst en månad upphör eller senare kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön eller, i fråga om en person som ansöker om grunddagpenning, på grundvalen av den lön som erhållits på basis av det senaste arbetsförhållandet.
-----

7 §

Skyldighet att ta emot arbete

Den som utan giltigt skäl vägrar att ta emot ett av Arbetskraftsmyndigheten anvisat eller honom på något annat sätt individuellt erbjudet arbete som inte berörs av strejk, lockout eller blockad och som med beaktande av hans arbetsförmåga kan anses lämpligt för honom och för vilket lön betalas enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, gängse lön för sådant arbete på arbetsorten, har under två månader från det han vägrade ta emot arbete inte rätt till arbetslöshetsersättning. Om arbetet skulle ha varit högst fem dagar, börjar rätten till arbetslöshetsdagpenning på motsvarande sätt efter en månad.
-----

8 §

Skyldighet att delta i utbildning

En person som utan giltigt skäl vägrar att delta i eller genom sitt eget förfarande vållar att han inte blir vald till sådan av Arbetskraftsmyndigheten anvisad för honom lämpad utbildning, under vilken utkomsten för honom och dem han skall försörja skäligen tryggas så som stadgas i lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, eller som efter att ha påbörjat en utbildning utan giltigt skäl har avbrutit eller av eget förvållande har blivit avstängd från utbildningen, har under två månader, räknat från det han vägrade delta i utbildningen, inte blev vald, avbröt utbildningen eller blev avstängd från den, inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Som sådan utbildning betraktas i fråga om personer under 20 år en yrkesutbildning där eleven får de skåliga sociala förmåner som de som utbildas har rätt till.
-----

9 §

Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under tre månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varit högst fem dagar, har han under en månad inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd, har han under två månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varit

högst fem dagar, har han under en månad inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde. En person som upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller andra åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen, utan godtagbart skäl, har under två månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han vägrade.

Den som under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid Arbetskraftsbyrån har varit mindre än sex veckor på arbetsmarknaden och inte kan ange något godtagbart skäl till sin frånvaro, har under två månader efter det han anmälde sig som arbetslös arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han har varit i sådant arbete som avses i 16 § 2 mom. eller har varit sysselsatt i företagsverksamhet eller varit arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå.

11 §

Upprepad vägran att ta emot arbete eller att delta i utbildning

Om en person upprepade gånger utan giltig orsak vägrar att ta emot arbete som avses i 7 § eller ta del i utbildning som avses i 8 §, eller om av hans förfarande annars kan dras den slutsatsen att han inte vill ta emot arbete eller ta del i utbildning som kan anses lämpa sig för honom, har han inte rätt till arbetslöshetsdagpenning förrän han i minst tre månader har varit i arbete eller tagit del i utbildning som avses i 8 §.

19 §

Längden av perioden för den jämkade dagpenningen

I de maximibelopp och maximitider som nämns i 1 och 2 mom. inräknas dock inte jämkad dagpenning som utbetalas för 1998.

22 §

Grunddagpenningens belopp

Grunddagpenningens fulla belopp är 120 mark per dag.

25 §

Förhöjning av förmånerna

De i lagens 22 och 24 § angivna markbeloppen justeras från samma tidpunkt och i samma förhållande som beloppet av full folkpension.

29 §

Rätt att erhålla vissa uppgifter

Folkpensionsanstalten skall meddela den berörda arbetslöshetskassan, om en mottagare av dagpenning avvägd enligt förtjänsten eller dennas make beviljas stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998. Lagens 19 § 7 mom. är i kraft till utgången av 1998.

Lagens 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 och 4 mom. och 11 § tillämpas, om en tidsgräns överskrids eller ett förfarande som medför skyldighet att vara i arbete sker sedan lagen har trätt i kraft.

De i 22 och 24 § lagen om utkomstskydd

för arbetslösa bestämda markbeloppen motsvarar det poängtal för folkpensionsindex, enligt vilket storleken av de folkpensioner som skall betalas ut i januari 1998 beräknas.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 3 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) 5 § 1 mom. 15 punkten, 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 och 4 mom., 11 §, 22 § 1 mom. och 25 §,

dessa lagrum sådana de lyder, 5 § 1 mom. 15 punkten i lag 666/1996, 7 § 1 mom., 9 § 1 mom. och 11 § i lag 98/1990, 8 § 1 mom. i lag 665/1993, 9 § 4 mom. och 25 § i lag 1317/1994 samt 22 § 1 mom. i lag 1061/1995 och

fogas till 19 §, sådan den lyder i lag 1537/1993, temporärt ett nytt 7 mom. och till 29 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 98/1990 samt i lagar 1716/1991, 554/1993 och 833/1996, ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

15) för den tid som han har rätt till semesterlön eller för den tid på vilken semesterersättning som betalas när arbetsförhållandet upphör eller senare kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön.

7 §

Skyldighet att ta emot arbete

Den som utan giltigt skäl vägrar att ta emot ett av Arbetskraftsmyndigheten anvisat eller honom på något annat sätt individuellt erbjudet arbete som inte berörs av strejk, lockout eller blockad och som med beaktande av hans arbetsförmåga kan anses lämpligt för honom och för vilket lön betalas enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, gängse lön för sådant arbete på arbetsorten, har under sex veckor från det han vägrade ta emot arbete inte rätt till arbets-

Föreslagen lydelse

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

15) för den tid som han har rätt till semesterlön eller för den tid på vilken semesterersättning som betalas när ett arbetsförhållande på minst en månad upphör eller senare kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön eller, i fråga om en person som ansöker om grunddagpenning, på grundvalen av den lön som erhållits på basis av det senaste arbetsförhållandet.

7 §

Skyldighet att ta emot arbete

Den som utan giltigt skäl vägrar att ta emot ett av Arbetskraftsmyndigheten anvisat eller honom på något annat sätt individuellt erbjudet arbete som inte berörs av strejk, lockout eller blockad och som med beaktande av hans arbetsförmåga kan anses lämpligt för honom och för vilket lön betalas enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, gängse lön för sådant arbete på arbetsorten, har under två månader från det han vägrade ta emot arbete inte rätt till ar-

Gällande lydelse

löshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, börjar rätten till arbetslöshetsdagpenning på motsvarande sätt tre veckor senare.

8 §

Skyldighet att delta i utbildning

En person som utan giltigt skäl vägrar att delta i sådan av Arbetskraftsmyndigheten anvisad för honom lämpad utbildning, under vilken utkomsten för honom och dem han skall försörja skäligen tryggas så som stadgas i lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, eller som efter att ha påbörjat en utbildning utan giltigt skäl har avbrutit eller av eget förvållande har blivit avstängd från utbildningen, har under sex veckor, räknat från det han vägrade delta i utbildningen, avbröt utbildningen eller blev avstängd från den, inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Som sådan utbildning betraktas i fråga om personer under 20 år en yrkesutbildning där eleven får de skäligen sociala förmåner som de som utbildas har rätt till.

9 §

Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under åtta veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under tre veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd, har han under sex veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under tre veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde. En person som upprepade gånger vägrar delta i åtgär-

Föreslagen lydelse

betslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, börjar rätten till arbetslöshetsdagpenning på motsvarande sätt efter en månad.

8 §

Skyldighet att delta i utbildning

En person som utan giltigt skäl vägrar att delta i *eller genom sitt eget förfarande vållar att han inte blir vald till* sådan av Arbetskraftsmyndigheten anvisad för honom lämpad utbildning, under vilken utkomsten för honom och dem han skall försörja skäligen tryggas så som stadgas i lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, eller som efter att ha påbörjat en utbildning utan giltigt skäl har avbrutit eller av eget förvållande har blivit avstängd från utbildningen, har under *två månader*, räknat från det han vägrade delta i utbildningen, *inte blev vald*, avbröt utbildningen eller blev avstängd från den, inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Som sådan utbildning betraktas i fråga om personer under 20 år en yrkesutbildning där eleven får de skäligen sociala förmåner som de som utbildas har rätt till.

9 §

Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under *tre månader* inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under *en månad* inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd, har han under *två månader* inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under *en månad* inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde. En person som upprepade gånger vägrar delta i åtgär-

Gällande lydelse

der som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller andra åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen, utan godtagbart skäl, har under sex veckor inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han vägrade.

Den som under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid Arbetskraftsbyrån har varit mindre än sex veckor på arbetsmarknaden och inte kan ange något godtagbart skäl till sin frånvaro, har under sex veckor efter det han anmälde sig som arbetslös arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han har varit i sådant arbete som avses i 16 § 2 mom. eller har varit sysselsatt i företagsverksamhet eller varit arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå.

11 §

Upprepad vägran att ta emot arbete eller att delta i utbildning

Om en person upprepade gånger utan giltig orsak vägrar att ta emot arbete som avses i 7 § eller ta del i utbildning som avses i 8 §, eller om av hans förfarande annars kan dras den slutsatsen att han inte vill ta emot arbete eller ta del i utbildning som kan anses lämpa sig för honom, har han inte rätt till arbetslöshetsdagpenning förrän han i minst åtta veckor har varit i arbete eller tagit del i utbildning som avses i 8 §.

Föreslagen lydelse

der som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller andra åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen, utan godtagbart skäl, har under *två månader* inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han vägrade.

Den som under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid Arbetskraftsbyrån har varit mindre än sex veckor på arbetsmarknaden och inte kan ange något godtagbart skäl till sin frånvaro, har under *två månader* efter det han anmälde sig som arbetslös arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han har varit i sådant arbete som avses i 16 § 2 mom. eller har varit sysselsatt i företagsverksamhet eller varit arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå.

11 §

Upprepad värran att ta emot arbete eller att delta i utbildning

Om en person upprepade gånger utan giltig orsak vägrar att ta emot arbete som avses i 7 § eller ta del i utbildning som avses i 8 §, eller om av hans förfarande annars kan dras den slutsatsen att han inte vill ta emot arbete eller ta del i utbildning som kan anses lämpa sig för honom, har han inte rätt till arbetslöshetsdagpenning förrän han i *minst tre månader* har varit i arbete eller tagit del i utbildning som avses i 8 §.

19 §

Mottagande av deltidsarbete

I de maximibelopp och maximitider som nämns i 1 och 2 mom. inräknas dock inte jämkad dagpenning som utbetalas för 1998.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

22 §

22 §

*Grunddagpenningens belopp**Grunddagpenningens belopp*

Grunddagpenningens fulla belopp är 118 mark per dag.

Grunddagpenningens fulla belopp är 120 mark per dag.

---

25 §

25 §

*Förhöjning av förmånerna**Förhöjning av förmånerna*

Om den allmänna lönenivån i landet väsentligt förändras, skall de belopp som stadgas i 18 § 1 mom. samt 22 och 24 §§ genom förordning justeras i motsvarighet till förändringen i lönenivån.

De i lagens 22 och 24 § angivna markbeloppen justeras från samma tidpunkt och i samma förhållande som beloppet av full folkpension.

29 §

Rätt att erhålla vissa uppgifter

Folkpensionsanstalten skall meddela den berörda arbetslöshetskassan, om en mottagare av dagpenning avvägd enligt förtjänsten eller dennas make beviljas stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998. Lagens 19 § 7 mom. är i kraft till utgången av 1998.

Lagens 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 och 4 mom. och 11 § tillämpas, om en tidsgräns överskrids eller ett förfarande som medför skyldighet att vara i arbete sker sedan lagen har trätt i kraft.

De i 22 och 24 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestämda markbeloppen motsvarar det poängtal för folkpensionsindex, enligt vilket storleken av de folkpensioner som skall betalas ut i januari 1998 beräknas.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
